

Lietuvos matematikų draugijos 2001–2004 veikla

Lietuvos matematikų draugijos pirmininkas

Jonas KUBILIUS (VU)

el. paštas: jonas.kubilius@maf.vu.lt

Susirinkome jau į 45-ąją Lietuvos matematikų konferenciją. Pats skaičius rodo, kad matematikų draugijos veikla negešta. Šiais metais turime ir labai reikšmingų jubiliejinių datų, kurios svarbios mūsų tautai ir valstybei ir todėl plačiai minimos. Jos svarbios ir matematikos plėtrai Lietuvoje. Vilniaus universitetui šiemet sukanka 425 metai. Menasi labai iškilmingai ir su aiškiai kontroversine politine potekste paminėta jo 400 metų sukaktis. Kita svarbi data – 100 metų nuo spaudos lotyniškais rašmenimis draudimo panaikinimo. Pagaliau 80 metų mini ir Lietuvos žemės ūkio universitetas. 1924 m. Lietuvos universiteto Agronomijos-miškininkystės skyriaus pagrindu buvo įkurta savarankiška Žemės ūkio akademija Dotnuvoje.

Dabartinė Draugijos valdyba buvo išrinkta 2001 m. konferencijoje, kuri vyko Klaipėdos universitete. 2002 m. buvome susirinę Lietuvos Karo akademijoje, 2003 – Vilniaus pedagoginiame universitete. Dabar esame Lietuvos žemės ūkio universitete. Jau tris kartus buvome čia susirinę. Paskutinį kartą – prieš dešimtį metų.

Pagal mūsų draugijos statutą jos valdyba renkama trejiems metams. Šiais metais baigėsi jos kadencija. Todėl ši konferencija yra ataskaitinė ir rinkiminė. Mano pranešimo tikslas yra trumpai apžvelgti Lietuvos matematikų veiklą per pastaruosius trejus metus.

Ataskaitą padėjo parengti Draugijos valdybos sekretorius E. Gečiauskas. Iš valdybos narių medžiagą ataskaitai pateikė A. Apynis, J. Banys, D. Jurgaitis, J. Mačys, V. Pekarskas, K. Pulmonas, V. Stakėnas. Tikiuosi, kad kiti savo mintis išsakys diskusijose.

Apžvelgti detaliau visas matematikų veiklos sritis prireiktų daug laiko. Aš apsiribosiu tik kai kuriomis.

Draugija yra visuomeninė organizacija. Jos veikla remiasi jos narių aktyvumu.

Pradžioje norėčiau pakalbėti apie mokslinį darbą. Lietuvos matematikai užsiima tuo, kas sąlyginai vadinama grynąja ir taikomąja matematika. Bandymai apibrėžti matematiką ar apriboti jos veiklos sritį paprastai baigiasi nesėkme. Todėl dažnai laikoma, jog geriausias apibrėžimas yra toks: *matematika yra tai, ką daro matematikai, o matematikai yra žmonės, kurie daro matematiką.*

Nematematikai paprastai nesuvokia kaip svarbu yra matyti matematiką kaip visumą. Ir mes, matematikai, kartais bloginame situaciją, pasitarpindami į atskiras kamareles.

Mąstydami apie matematikos vieningumą, galime pasinaudoti vandenyno metafora. I. Niutonas apie save kalbėjo kaip žaidžiantį ant vandenyno krašto, kai tuo tarpu išsisas

tiesos okeanas tyso neištirtas. Ir apie matematiką galime kalbėti kaip apie okeaną. Sritys, kuriose ji taikoma, yra žemynai ir salos, kurių krantus skalauja okeanas. Stebėtojai mato tuos krantus ir stebisi bangų mūša. Jie taip pat mato vandenių paviršių toliau nuo žemės, bet nežino, kas vyksta gelmėse, ir nesuvokia, kad visas okeanas yra ekosistema, kurioje gyvenimas atskirose dalyse priklauso nuo visumos.

Kai matematikai atakuoja fizikos, biologijos ar ekonomikos problemą, jie gali pasiekti progreso tiesioginiu keliu, parašydami lygtis ir spęsdami jas analiziškai ar skaitmeniškai. Tačiau jei problema yra iš esmės nauja, greit gali pasirodyti kliūtys, kurios neleis problemos spręsti įprastu keliu. Matematikas mėgins suprasti tas kliūtis, suvokti kiek jos yra fundamentalios. Dažnai pavyksta pastebėti, kad jos panašios kliūtims, kurios jau buvo iškilusios kitose srityse, ir ten panaudoti metodai gali būti perkelti naujai problemai spręsti. Abstrakcijos ir apibendrinimo procesas gali pasirodyti ypač galingas ir vesti prie subtilesnių sprendimų, arba bent prie gilesnio supratimo, kodėl nesiseka išspręsti.

Matematikos skirstymas į grynąją ir taikomąją yra gana sąlyginis. Teisingiau kalbėti apie matematiką ir jos taikymus. Iš esmės nauji taikymai galimi tik remiantis grynosios matematikos pažanga.

Dar iki šiol plačiai paplitusi nuomonė, kad matematikai nedaro nei išradimų, nei atradimų. Gal todėl (nors esama ir kitokių aiškinimų) matematikams nebuvo skiriamos Nobelio premijos. Tas nelogiškumas praėjusiais metais buvo panaikintas. Norvegų vyriausybė įsteigė Abelio premiją, lygiaverčią Nobelio premijoms, kuri skiriama matematikams. Pirmoji Abelio premija praėjusiais metais buvo paskirta prancūzų matematikui Ž. Serui (Jean Pierre Serre). Šiais metais ji atiteko dviem matematikams M. Atja (Michael Francis Atiyah) ir A. Zingeriui (Isadore M. Singer).

Matematika nėra užbaigtas mokslas. Ji visą laiką turi didelių ir rimtų spęstinių problemų. 1900 metais Pasauliniame matematikų kongrese Paryžiuje D. Hilbertas suformulavo 23 problemas, kurias XIX amžius paliekąs XX-ajam ir kurių spėdimas, jo nuomone, turėsias didelės reikšmės matematikos pažangai. Jos visos, išskyrus vieną, jau išspręstos.

2000 metų gegužės 24 d. vėl Paryžiuje M. Atja ir Dž. Teit (John Tate) paskelbė, kad milijono dolerių premija bus įteikta asmeniui ar asmenims, kurie išspręs vieną iš septynių atvirų, labiausiai sunkių problemų, jų pavadinimų *tūkstantmečio problemomis*. Tam septynis milijonus dolerių, be laiko apribojimų, paskyrė amerikiečių turtuolis ir matematikos gerbėjas L. Klej (Landon Clay). Problemas parinko nedidelė žymių matematikų grupė.

Lietuvos matematikų mokslinis darbas ir jo rezultatai, nepaisant visokių reformų ir sunkumų, laikosi maždaug vienodame lygyje. Padidėjo rimtų taikomųjų darbų svoris.

Reguliariai dirbo daugelis matematikos seminarų.

2003 m. nacionalinė premija paskirta M. Blozneliui, V. Mackevičiui ir E. Manstavičiui.

Darbą gyvina galimybės plačiau bendrauti su užsienio kolegomis. Jų atsiranda vis daugiau.

Mūsų draugija yra Europos matematikų draugijos kolektyvinis narys ir tos draugijos steigėja. Esame taip pat Tarptautinės matematikų unijos narys. Šiais metais sudarėme bendradarbiavimo sutartį su Ispanijos matematikų draugija.

Žymią dalį mūsų veiklos užima leidyba. Apie tai buvo plačiau kalbėta ataskaitinėje konferencijoje prieš trejetą metų. Šį kartą pakalbėsime apie žurnalų leidimą. Jau 44 metai reguliariai išeina „Lietuvos matematikos rinkinys“. Jį šiuo metu leidžia LMD kartu su MII ir VU. Jis jau daug metų verčiamas į anglų kalbą. 2002 m. baigėsi sutartis su Kluwer Academic Plenum Publishers (Kluwer Academic/Plenum Publishers) leidykla. Sutartis buvo pratęsta iki 2006 metų.

Žurnalą iš dalies finansuodavo Švietimo ir mokslo ministerija. Pats finansavimas būdavo netvarkingas. Lėšos būdavo pervedamos su pavėlavimu ir vis mažinamos. Ir tik MII direktoriaus prof. M. Sapagovo dėka finansinės problemos būdavo išsprendžiamos. Pastaruoju metu tekdavo prisidėti ir Redakcijai iš savo uždirbtų pinigų. Kaip bus su finansavimu šiais metais, lieka iki šiol neaišku. Mokslo biurokratai svarsto ir vis negali nuspręsti, kaip finansuoti. Tiesa, algas su priedais jie patys gauna reguliariai.

Tačiau pagrindinė bėda yra ne pats finansavimas, o biurokratiniai žaidimai. Šiuo metu veikianti mokslinė produkcijos vertinimo sistema yra ypač nepalanki tiems leidiniams, kurie atitinka ISI sąrašo lygį, bet dėl antraeilių priežasčių į jį nepakliūva. Publikacijos ISI sąrašo leidiniuose tampa 10 kartų vertingesnės, nei, tarkime, seniai leidžiamuose ir gerai žinomuose užsienyje Lietuvos mokslo žurnaluose, tame tarpe ir „Lietuvos matematikos rinkinyje“. Mokslininkai faktiškai verčiami pasirinkti kuri nors ISI sąrašo leidinį net ir tuo atveju, jei pastarojo autoritetas mokslininkų visuomenėje yra menkas. Toks vertinimas kelia aukšto lygio Lietuvos mokslo žurnalų išnykimo grėsmę.

Daroma žygių, kad mūsų žurnalas būtų įtrauktas į ISI sąrašą. Tačiau tam reikia laiko. Numatoma pertvarkyti redaktorių tarybą, įtraukiant ir užsienio atstovų.

Iki šiol jau keletą metų leidžiami mūsų konferencijų darbai. 1997 ir 1998 m. prof. L. Saulio rūpesčiu darbus išleido VGTU, 1999 m. – MII. Vėliau buvo prieita prie išvados, kad tikslinga tuos darbus leisti kaip „Lietuvos matematikos rinkinio“ specialiuosius priedus. Taip ir buvo pasielgta. Ir šiais metais numatomas toks priedas. Reikia sudaryti galimybes mokslo darbuotojams publikuoti. Tačiau rinkinio apimtis darosi per daug didelė. Todėl reikia gerinti straipsnių atranką.

Leidžiami dar du tęstiniai leidiniai: „*Nonlinear analysis: modeling and control*“ ir „*Mathematical modeling*“. Šiaulių universitetas taip pat leidžia tęstinį leidinį. Be to išleista įvairių mokslinių konferencijų darbų.

Spauda ir kita žiniasklaida neskiria dėmesio mokslui, o tuo labiau matematikai. 1996 metais buvo organizuotas žurnalas „*Alfa plus omega*“. Jo paskirtis – populiarinti matematiką, ugdyti įvairių lygių matematinę kultūrą, aptarti matematikų bendruomenei svarbius klausimus. Jis buvo leidžiamas iš „Lietuvos matematikos rinkinio“ lėšų. 2000 metais žurnalas tapo Lietuvos matematikų draugijos, Lietuvos matematikos mokytojų asociacijos ir TEV leidyklos leidiniu.

Žurnalo leidimas – tai didžiulis tam reikalui pasišventusio Viliaus Stakėno darbas. Ekonomiškai leidinys yra nuostolingas. Tačiau matematikų bendruomenei, kuri rūpinasi savo mokslo plėtra ir ateitimi, pravartu turėti leidinį platesniam skaitytojų ratui prieinamais tekstais, turėti galimybę rašyti apie matematikos mokslo svarbą, žavesį, kultūrinę vertę. Juk šalies matematinį lygį parodo ne tik profesionalių matematikų publikacijos, bet ir visuomenės pažiūra į matematiką, dėstymo lygis mokyklose, galimybių plėsti akiratį, dalintis patirtimi, diskutuoti, kūrybiškai reikštis buvimas.

Po 2000 metų žurnalas pasikeitė ir išoriškai ir publikacijomis. Buvo skiriama daugiau dėmesio mokyklinės matematikos temoms bei informatikai. Kartu spausdinti ir originalūs bei verstiniai tekstai, skirti bendresniems klausimams: matematikos vietai ir reikšmei kultūroje, įvairiems jos uždaviniams ir raidai, matematikos dėstymui. Tačiau žurnalas netapo populiarus matematikų bendruomenėje, nedaug tebūta pasiūlymų, straipsnių, mažai prenumeratorių bei pirkėjų. Todėl nuo 2004 metų žurnalo leidimą nutarta nutraukti. Vilius Stakėnas, kuris įdėjo nepaprastai daug darbo, nemato prasmės toliau jį leisti.

Kalbant apie matematikos populiarinimą, reikia paminėti didelį darbą, kurį atlieka Matematikos muziejus.

Lietuvos matematikų draugijos nariai nemažai prisidėjo rengiant matematikos vadovėlius mokykloms. TEV leidykla baigė leisti matematikos vadovėlių ciklą V–XII klasėms. 2002–2003 metais išleisti vadovėliai XI–XII klasėms. Juos kartu su mokytojais rengė Vilniaus universiteto dėstytojai A. Skūpas, V. Stakėnas, E. Stankus.

2003 m. Lietuvos švietimo ir mokslo ministerija pirmą kartą surengė aukštųjų mokyklų vadovėlių konkursą, kuriame galėjo dalyvauti per pastarąjį penkmetį išleisti ir bent vienus metus naudoti studijose vadovėliai. Buvo paskirtos keturios pirmosios premijos, kurių dvi atiteko matematikams:

V. Pekarskui už vadovėlį „*Diferencialinis ir integralinis skaičiavimas*“; V. Čekana-
vičiui ir G. Murauskui už vadovėlį „*Statistika ir jos taikymai*“.

Norime atkreipti dėmesį į viena malonų matematikams momentą – nors iš pradžių buvo planuota skirti po vieną pirmąją premiją kiekvienos mokslų srities vadovėliui, tačiau dvi mokslo sritys – socialinių ir technologijos – liko be pirmosios premijos, o matematikams atiteko dvi pirmosios iš keturių galimų.

Trečiaja premija apdovanotas A. Aksomaičio vadovėlis „*Tikimybių teorija ir statistika*“.

Apie mokomosios literatūros rengimą daug buvo kalbėta konferencijoje Klaipėdoje. Todėl čia daugiau nekalbėsime.

Rūpintasi matematikos mokytojų kvalifikacijos kėlimu.

Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklose 2004 m. sausio 1 d. dirbo 3724 matematikos mokytojai. Iš jų 3486 specialistai, baigę dalyko studijas, ir 238 nespecialistai. Iš dirbančių matematikos mokytojų 85,77% buvo atestuoti kvalifikacine kategorija:

mokytojo	–	209,
vyr. mokytojo	–	2182,
mokytojo metodininko	–	774,
eksperto	–	29.

Taigi, aukščiausias eksperto arba metodininko kvalifikacines kategorijas buvo igiję 21,6% visų matematikos mokytojų. Per paskutiniuosius dvejus metus metų mokytojo nominacijas pelnė net 3 matematikos mokytojai – Marytė Zenkevičienė (Daugų technologijos ir verslo mokykla), Bronė ir Leonas Narkevičiai (KTU gimnazija).

Gausaus matematikų mokytojų būrio dalykinės, metodinės ir profesinės kvalifikacijos tobulumu rūpinosi ne tik Pedagogų profesinės raidos centras Vilniuje ir kvalifikacijos kėlimo institutai ar fakultetai prie šalies universitetų, bet ir Lietuvoje susikūręs Mokytojų švietimo centrų tinklas. Jų šiuo metu apskrityse ir savivaldybėse

yra net 53. Vien tik Pedagogų profesinės raidos centre matematikos mokytojams per 2002–2003 m. vyko 63 pavadinimų įvairūs trumpalaikiai (182 dienos) seminarai, kuriuose buvo 2679 mokytojai. Per 100 matematikos mokytojų yra parengti kaip lektoriai-konsultantai ugdymo turinio kaitos mokyklose, profilinio mokymo, valstybinio matematikos egzamino vertinimo ir kt. klausimais. Respublikinių ir regioninių renginių lektoriais yra patys labiausiai patyrę šalies mokyklų matematikos mokytojai, vadovėlių autoriai. Aktyviai bendradarbiauja su mokytojais aukštųjų mokyklų ir mokslo institucijų darbuotojai – docentai ir profesoriai Antanas Apynis, Juozas Mačys, Vidmantas Pekarskas, Viktorija Sičiūnienė, Eugenijus Stankus, Vilius Stakėnas, Dalia Šileikienė, Juozas Šinkūnas ir kt.

Matematikos mokytojų profesinį augimą stimuliuoja ir Lietuvos matematikos mokytojų asociacijos veikla su daugiau kaip 0,5 tūkstančio savo narių. Jie atstovauja mokyklų matematikos mokytojų interesams, rūpinasi dalyko mokymo reikalais šalyje. Ypač aktyvūs yra asociacijos Dzūkijos, Kauno, Panevėžio skyriai. Per pastaruosius metus organizuotos ir vyko respublikinės konferencijos „*Matematikos mokymas profiliuotoje mokykloje*“, „*Matematikos programos, standartų ir mokymo priemonių dermė*“. Netrukus, kitą savaitę, birželio 22–23 dienomis Vilniuje vyks konferencija „*Matematikos mokymas ir mokymasis pagal naujuosius matematikos vadovėlius*“.

Nors ir nemažai daroma, kad kultū mokytojų meistriškumas, gerėtų jų kvalifikacija, tačiau susirūpinimą pastaraisiais metais kelia nepakankamas dalyko mokymo lygis mokyklose. Nors ir yra numatytas bei deklaruojamas atitinkamas pasiekimų lygmuo atskirų klasių mokiniams, bet ypač valstybinio brandos egzamino darbų vertinimas (teigiamas, praktiškai, už 20% darbo apimties) nubraukia visas mokytojų, o ir mokinių pastangas. Tai pagrįstai kelia tėvų, visuomenės nerimą. Nepakankama ir nedarni mokytojų metodinės veiklos sistema, kurią yra pamiršusi Švietimo ir mokslo ministerija. Rinkos sąlygomis vis labiau problematiški tampa gerosios patirties reikalai, dalinimasis tokia patirtimi.

Draugija visada rūpinosi jaunosios kartos matematiniu išprusimu. Todėl daug dėmesio skyrė įvairioms darbo formoms su moksleiviais.

Viena iš tų sričių yra Lietuvos jaunųjų matematikų mokykla (LJMM), kuri buvo atkurta 1998 m. rudenį. Pagal nuostatus mokslas joje trunka dvejus metus. Moksleiviams pateikiamos 4 temos pirmaisiais mokslo metais ir 4 – antraisiais. Sėkmingai įveikusieji bent šešias temas yra kviečiami baigiamajam darbui į Vilniaus universitetą. Čia jiems įteikiami ir baigimo pažymėjimai.

Kasmet į LJMM įstoja apie 900 moksleivių (daugiausia vienuoliktokai), o baigia apie 40%.

Šiais, 2004-aisiais metais, LJMM baigė penktoji laida, 370 moksleivių.

LJMM tarybos sprendimu yra leidžiamos knygelės „*Jaunajam matematikui*“. Jau išleistos keturios ir rengiama spaudai penktoji. Į šias knygeles yra sudedama visa dvejų mokslo metų teorinė medžiaga, užduotys ir jų sprendimo komentarai. Mokslo programos nekartojamos. Sugrįžus prie ankstesnių temų, jos gvildenamos nauju aspektu.

Pažymėtinas gana glaudus ir dalykiškas bendradarbiavimas tarp universitetų, rengiančių matematikos mokytojus. Paprastai LJMM klausytojų darbus tikrina Vilniaus universiteto ir Vilniaus pedagoginio universiteto studentai, vadovaujami dėstytojų. Šiais mokslo metais į tą darbą įsijungė ir Šiaulių universitetas. Nuoširdžių padėkos

žodžių taip pat nusipelno Vilniaus miesto matematikos mokytojai. Jie patikrina LJMM klausytojų darbus per studentų egzaminų sesijas, padeda administruoti ir vertinti baigiamuosius darbus.

LJMM taryba dirba sutartinai ir nuoširdžiai, todėl galima tikėtis, kad Lietuvos jaunųjų matematikų papildomo ugdymo veikla tęsis ir nuolat tobulės.

Moksleivių gyvenime žymų vaidmenį vaidina matematiko olimpiados. Jų pradžia – 1951 metai. 1952 metais buvo organizuota visos Lietuvos mokyklų vyresniųjų klasių moksleivių olimpiada, kuri kasmet vyksta iki šiol.

Nuo to laiko matematikų olimpiados išsiplėtė. Atsirado ir kitų dalykų olimpiados.

Moksleiviai matematikai jau daug metų dalyvauja pasaulinėse matematikų olimpiadose. 2001–2003 metais jose laimėjo bronzą ir sidabrą A. Novikas (Vilniaus licėjus, mokytojas A. Skūpas), bronzą J. Pelenis (Šiauliai, mokytoja P. Grebeničenkaitė), P. Šarka (Kretingos Pabrėžos gimnazija, mokytojas V. Narmontas), A. Stankevičius, Ž. Darbėnas (KTU gimnazija, mokytojai B. ir L. Narkevičiai), M. Šileikis (Vilniaus „Minties“ gimnazija, mokytojas V. Vitkus). Garbės raštus gavo J. Kubilius (Vilniaus licėjus, mokytoja J. Bagdonienė), P. Šarka (Kretingos Pabrėžos gimnazija, mokytojas V. Narmontas), Ž. Darbėnas (KTU gimnazija, mokytojai B. ir L. Narkevičiai).

Sėkmingai vyksta Baltijos kelio olimpiada. Be to, esama dar daug atskirų matematikų taurių komandinių varžybų.

2002 ir 2003 metais Kretingos rajono savivaldybės administracijos Švietimo skyrius organizavo rajono prof. Vytauto Liutiko komandines matematikos olimpiadas, kurioms užduotis parengė ir padėjo organizuoti olimpiadas Šiaulių universiteto matematikai, ypač buvęs kretingiškis doc. A. Bakštys.

Didelį darbą atlieka Šiaulių matematikai organizuodami 5–8 klasių moksleivių olimpiadą Šiauliuose. Čia kasmet dalyvauja jaunųjų matematikų komandos maždaug iš 30 rajonų.

2004 metais dalyvavo 28 rajonų komandos,

2003 metais – 29 rajonų,

2002 m. – 28 rajonų komandos.

Dalyvių skaičius pagal klases pateiktas 1 lentelėje.

1 lentelė. Dalyvių skaičius pagal klases

Eil. nr.	9 klasės	10 klasės	11 klasės	12 klasės	Iš viso
2004 m.	103	104	105	103	415
2003 m.	99	121	108	96	424
2002 m.	94	96	94	90	374

Komandų pirmasis dešimtukas beveik nesikeičia. Ilgą laiką pirmoje vietoje buvo Panevėžio miesto komanda, atstovaujama J. Balčikonio gimnazijos moksleivių. Nemažai prizų yra iškeliavę į Tauragę ir Panevėžį. Pirmame dešimtuکه dažniausiai būdavo: Šiaulių miesto, Klaipėdos miesto, Kretingos, Mažeikių, Plungės, Ukmergės,

Pasvalio, Raseinių, Tauragės, Kaišiadorių, Kėdainių rajonų komandos. Paskutinius dvejus metus atvyksta Kauno miesto KTU gimnazijos komanda ir Vilniaus licėjaus moksleiviai. Vilniečiai 2004 m. varžybose buvo absoliutūs lyderiai.

Asmeninėje įskaitoje nugalėję moksleiviai (10 mūsų varžybų nugalėtojų) yra pakviečiami į respublikinę matematikų olimpiadą. Tarp nugalėtojų dažniausiai pasitaiko Panevėžio J. Balčikonio gimnazijos, Mažeikių „Gabijos“ gimnazijos, Kretingos J. Pabrėžos gimnazijos, Šiaulių J. Janonio gimnazijos, Plungės „Saulės“ gimnazijos, Raseinių Žemaičio gimnazijos, Klaipėdos „Ažuolyno“ gimnazijos, Mažeikių M. Račkausko gimnazijos moksleivių pavardės. Šiose gimnazijose matematikos olimpiadininkų ruošimas turi galias tradicijas. Paskutiniaisiais metais net 4 prizines vietas užėmė Vilniaus licėjaus moksleiviai. Moksleiviai yra apdovanojami padėkos raštais ir asmeninėmis dovanėlėmis (šiemet žurnalais „Alfa plus omega“).

Dažnai pasitaiko moksleivių, kurie dalyvauja varžybose net 3–4 metus. Pavyzdžiui, Kretingos J. Pabrėžos gimnazijos moksleivis Paulius Šarka, Panevėžio J. Balčikonio gimnazijos moksleivis Ignas Budvytis, Panevėžio J. Balčikonio gimnazijos moksleivis Regimantas Valentonis, Raseinių Žemaičio gimnazijos moksleivis Mindaugas Nausėda dalyvavo net ketveriose varžybose (2001–2002–2003–2004 m.).

Varžybose paprastai pateikiami penki uždaviniai, bendra balų suma – 20. Visuomet pasitaiko moksleivių, kurių darbas įvertintas 20 arba 19–18 balų. Tai rodo gerą moksleivių matematinį pasirošimą.

Kasmet vyksta populiarusis Kengūros konkursas, kuriame dalyvauja per 50 tūkstančių moksleivių.

Olimpiadose dalyvauja ne tik moksleiviai, bet ir studentai. Jie kasmet dalyvauja Pasaulio universitetų ir Europos studentų olimpiadose. 2001–2003 metais gerai pasirodė G. Alkauskas (I laipsnio diplomas), taip pat P. Drungilas, M. Juodis, R. Zovė, A. Posochovas, A. Novikas, V. Vitkauskas, M. Galvonas.

Keletas žodžių apie olimpiadų perspektyvas. Visos valstybės turi vienaip ar kitaip vadinamas universitetines matematikos mokyklas – tik Lietuva ne. Visų šalių olimpiadininkai gauna finansavimą ruoštis olimpiadoms kiekvieną savaitgalį ar 2–3 mėnesių stovyklose – tik Lietuvoje keliolika metų girdime apie rengiamas gabių vaikų ugdymo didingas programas. Pikti liežuviai kalba, kad švietimo organizatoriai užsižaidė kurdami įvairias koncepcijas, projektus. O realus darbas lieka užmirštas. Gabius vaikus reikia visokeriopaip globoti ir branginti, sudaryti sąlygas jiems visokeriopaip augti.

Nuosmukis jau prasidėjo – Lietuvos olimpiadininkų lygis ir Lietuvos rezultatai olimpiadose pastebimai blogėja.

Matematikų poreikis nemažėja. Todėl labai padidėjo studentų priėmimas į matematikos specialybę daugelyje universitetų. Į matematikos specialybės priimama nemažai tam nepasirengusių asmenų. Studentų matematinis lygis menkėja. Tam esama daug priežasčių. Man atrodo, jog bręsta reikalas iš esmės apsvarstyti studentų matematikų mokymo problemas.

Permažai parengiama jaunų mokslo darbuotojų. O aukštųjų mokyklų dėstytojais pastebimai sensta. Jau jų amžiaus vidurkis artėja prie šešių dešimčių metų.

Keletas žodžių apie pačią Draugiją. Joje šiuo metu yra 308 nariai, tarp jų 99 moterys. Daugiausia narių yra Vilniaus universitete – 78. Toliau: KTU – 46, MII 45, ŠU – 33, VPU – 29, VGTU – 25, VDU – 20, KU – 11, kitų – 21.

2001 metais į valdybą buvo išrinkti ir pasiskirstė pareigomis šie asmenys:

1. Algimantas Aksomaitis	17. Vygantas Paulauskas
2. Antanas Apynis	18. Vidmantas Pekarskas
3. Jonas Banys	19. Henrikas Pragarauskas
4. Virginija Būdienė	20. Kazys Pulmonas
5. Kęstutis Dučinskas	21. Rimantas Rudzkiš
6. Evaldas Gečiauskas	22. Jonas Sapagovas
7. Bronius Grigelionis	23. Mifodijus Sapagovas
8. Pranas Gudynas	24. Leonas Saulis
9. Feliksas Ivanauskas	25. Rimantas Skrabutėnas
10. Henrikas Jasiūnas	26. Vilius Stakėnas
11. Donatas Jurgaitis	27. Vytautas Statulevičius
12. Algimantas Juozapavičius	28. Marytė Stričkienė
13. Jonas Kubilius	29. Donatas Švitra
14. Ričardas Kudžma	30. Birutė Vosylienė
15. Antanas Laurinčikas	31. Algirdas Zabulionis
16. Juozas Mačys	

Į revizijos komisiją buvo išrinkta: 1. Stasys Čirba, 2. Edmundas Gaigalas, 3. Stasys Rutkauskas.

Valdybos igaliotiniais darbavosi: 1. K. Dučinskas – Klaipėdoje, 2. D. Jurgaitis – Šiauliuose, 4. R. Kudžma – VU, 5. V. Pekarskas – Kaune, 6. H. Pragarauskas – MII, 7. L. Saulis – VGTU, 8. R. Skrabutėnas – VPU.

Baigdamas norėčiau padėkoti visiems aktyviems draugijos ir valdybos nariams, nes jų veikla ir yra Draugijos veikla.

Atskirai norėčiau pabrėžti išdininko R. Skrabutėno darbą. Mokesčiai buvo laiku surenkami ir tinkamai administruojami. Tai buvo, galima sakyti, pagrindinės jos pajamos. Be jų būtų buvusi neįmanom draugijos veikla.

Kaip žinote, yra priimtas įstatymas, kuris leidžia kiekvienam asmeniui iki 2 nuošimčių pajamų mokesčio sumos panaudoti LMD veiklai finansuoti. Norėčiau siūlyti nariams apsvarstyti tokią galimybę. Tie pinigai Draugijai leistų išspręsti ne vieną problemą. O nariai nieko neprarastų. Šiais metais jau pavėlavome, bet kitais metais galime atsigriebti.

Ačiū už dėmesį.

SUMMARY

J. Kubilius. Activities of the Mathematical Society in 2002–2004

The article gives a survey of activities of the Mathematical Society during last three years. Some problems of the mathematical life in Lithuania are rised.

Keywords: Lithuanian Mathematical Society.